

**PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR**

NOTĂ

referitoare la excepția de neconstituționalitate a sintagmei „în cazul în care conviețuiesc” din cuprinsul dispozițiilor art.5 lit.c) din Legea nr.217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie

Către: Biroul permanent al Camerei Deputaților

De la: Secretarul general al Camerei Deputaților

Vă informăm că prin Decizia nr. 264 din 27 aprilie 2017, definitivă și general obligatorie, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 468 din 22 iunie 2017, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată în Dosarul nr.25900/325/2015 al Tribunalului Timiș – Secția I civilă și a constatat că sintagma „în cazul în care conviețuiesc” din cuprinsul art.5 lit.c) din Legea nr.217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie este neconstituțională.

Potrivit prevederilor art.147 alin.(1) din Constituția României, republicată, dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.

Potrivit art. 136 alin.(2) din Regulamentul Camerei Deputaților, procedura de reexaminare a legii urmează să fie declanșată de Senat, în calitate de primă Cameră sesizată.

Cu această inițiativă legislativă urmează să fie sesizată Comisia juridică, de disciplină și imunități.

Anexăm alăturat, Decizia Curții Constituționale nr. 264/2017.

Secretar General al Camerei Deputaților

Silvia-Claudia MIHALCEA

30. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Dumitru Rebegea în Dosarul nr. 5.864/2/2015 al Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și constată că sintagma „*de natură să aducă atingere prestigiului profesiei*” de avocat din cuprinsul art. 14 lit. a) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, este neconstituțională.

2. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de același autor în același dosar al aceleiași instanțe și constată că prevederile art. 27 lit. d) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Curții de Apel București — Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 4 aprilie 2017.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. VALER DORNEANU

Magistrat-asistent,
Ingrid Alina Tudora

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 264

din 27 aprilie 2017

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a sintagmei „în cazul în care conviețuiesc”
din cuprinsul dispozițiilor art. 5 lit. c) din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea
violentei în familie**

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Ioana Marilena Chiorean	— magistrat-asistent

3. Având cuvântul, reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, deoarece dispozițiile de lege criticate nu contravin art. 16 din Constituție. Dimpotrivă, legiuitorul a inclus în sfera persoanelor care pot solicita emiterea unui ordin de protecție, în afară de soți, și persoanele care au stabilit relații asemănătoare acelorora dintre soți, cu condiția ca aceștia să conviețuiască. În lipsa acestei condiții suplimentare nu este posibilă stabilirea naturii relațiilor dintre părți. Conviețuirea persoanelor implicate în actul de violență trebuie să fie actuală, la momentul solicitării ordinului de protecție, altfel nemaifiind justificată solicitarea acestei proceduri, ceea ce nu împiedică victima să se adreseze pentru protecția drepturilor sale pe alte căi instanțelor judecătorești.

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Loredana Veisa.

1. Pe rol se află soluținarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 5 lit. c) din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violentei în familie, excepție ridicată de Lavinia-Florica Feșiu în Dosarul nr. 25.900/325/2015 al Tribunalului Timiș — Secția I civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 395D/2016.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de citare este legal îndeplinită. Magistratul-asistent referă asupra faptului că autoarea excepției a depus la dosar note scrise prin care solicită admiterea excepției de neconstituționalitate astfel cum a fost formulată.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Decizia civilă nr. 374/A din 22 martie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 25.900/325/2015, Tribunalul Timiș — Secția I civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 5 lit. c) din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violentei în familie. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de

reclamanta-apelantă Lavinia-Florica Feșiu într-o cauză având ca obiect soluționarea apelului împotriva unei sentințe civile pronunțate de Judecătoria Timișoara, sentință prin care instanța a admis excepția inadmisibilității cererii de emitere a unui ordin de protecție formulată de autoarea excepției de neconstituționalitate, deoarece a considerat că în speță nu a fost îndeplinită condiția conviețuirii, părțile întrerupând conviețuirea în luna iulie 2015, cererea fiind formulată de reclamantă la data de 22 octombrie 2015.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autoarea acesteia susține că prevederile de lege criticate, prin modalitatea de reglementare a condițiilor de admisibilitate privind emiterea unui ordin de protecție, contravin dispozițiilor constituționale ale art. 1 alin. (3) privind statul de drept și art. 16 alin. (1) privind principiul egalității în fața legii. În acest sens arată că, deși prin lege, s-a dorit stabilirea unei protecții acordate și persoanelor care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți, se observă că, de fapt, prin sintagma „*în cazul în care conviețuiesc*” se stabilește o condiție greu de îndeplinit de victimele violenței în familie, și anume aceea potrivit căreia o atare cerere poate fi admisibilă doar dacă victima locuiește cu agresorul la data formulării cererii. Or, o astfel de cerință ar contraveni chiar scopului pentru care a fost adoptată legea, acela al ocrotirii victimelor violenței în familie. Pentru a se îndeplini această condiție și pentru a se putea obține un ordin de protecție, victima ar trebui să se mute înapoi cu agresorul, să se asigure că poate proba acest lucru, să formuleze cererea de emitere a ordinului de protecție și apoi, dacă mai poate, să părăsească domiciliul comun.

6. Autoarea excepției de neconstituționalitate mai arată că se observă existența unei diferențieri între categoriile de persoane ce pot solicita emiterea unui ordin de protecție, în baza prevederilor Legii nr. 217/2003. Astfel, dacă în ceea ce privește soțul/soția sau fostul soț/fosta soție nu se impune nicio condiție suplimentară pentru ca aceștia să fie considerați membri de familie, în accepțiunea dată de dispozițiile art. 5 din Legea nr. 217/2003, în ceea ce privește situația concubinilor, potrivit dispozițiilor de lege criticate, aceștia pot fi considerați membri de familie, doar „*în cazul în care conviețuiesc*”. Această diferențiere reprezintă de fapt o discriminare și o nerespectare a drepturilor constituționale ale cetățenilor. O interpretare a sintagmei „*în cazul în care conviețuiesc*”, aptă să fie aplicată în cursul unei cereri de emitere a unui ordin de protecție, ar însemna dovedirea doar a faptului conviețuirii, pe baza probatoriului administrat, astfel încât să poată fi emis ordinul de protecție. O astfel de interpretare a fost dată de către unele instanțe judecătorești, însă, o interpretare gramaticală a sintagmei menționate conduce la concluzia necesității conviețuirii la momentul introducerii cererii, astfel că majoritatea instanțelor, cum este și cazul de față, în situația în care victima nu mai locuiește cu agresorul la data introducerii cererii, constată inadmisibilitatea cererii formulate.

7. Tribunalul Timiș — Secția I civilă și-a exprimat opinia în sensul că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În acest sens arată că prevederile de lege criticate nu contravin dispozițiilor art. 1 alin. (3) din Constituție, întrucât, chiar dacă nu ar putea uza de prevederile prezentei legi, victimele violenței au alte mijloace legale pentru protecția și apărarea drepturilor lor și nici nu se poate considera că ar exista vreo discriminare între situația soților și cea a persoanelor între care s-au stabilit relații asemănătoare celor de familie, prin aceea că s-ar impune ca cei din urmă să conviețuiască pentru a putea beneficia de protecția legii, pentru că, în absența unui alt criteriu sau reglementări legale, nu s-ar putea stabili altfel natura relațiilor existente între părți, respectiv dacă au sau nu calitatea de concubini.

8. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două

Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

9. Guvernul consideră că prevederile de lege criticate sunt constituționale, distincția între persoanele căsătorite și persoanele între care s-au stabilit relații asemănătoare celor de familie (concubinaj) nefiind de natură a crea discriminare în aplicarea prevederilor legale, ci, din contră, menținerea ambelor categorii de persoane în sfera celor ce pot solicita emiterea ordinului de protecție are menirea de a garanta aplicarea fără discriminare a dispozițiilor în cazul relațiilor de cuplu, fie că este vorba de soți, fie că vorbim de concubini, importantă fiind conviețuirea celor două persoane, agresor și victimă, la momentul violențelor reclamate. Existența condiției de admisibilitate între faptul conviețuirii și momentul introducerii cererii de chemare în judecată (care având în vedere urgența emiterii ordinului de protecție implică trecerea unui timp cât mai scurt între momentul agresiunii și cel al introducerii cererii de către victimă) își găsește rațiunea în faptul că prin încetarea conviețuirii și trecerea unui interval de timp îndelungat de la exercitarea violențelor nu se mai justifică aplicarea dispozițiilor din legea specială, privind combaterea violenței în familie, urmând a se folosi calea dreptului comun. Conviețuirea persoanelor implicate în actul de violență trebuie să fie actuală la momentul solicitării ordinului de protecție, în caz contrar nefiind justificată emiterea de urgență a acestuia, victima având acces la alte căi legale de obținere a unor reparații ori de încetare a violențelor exercitate.

10. Avocatul Poporului consideră că dispozițiile de lege criticate sunt constituționale, iar excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă, deoarece nu se formulează o veritabilă critică de neconstituționalitate, ci, în realitate, se solicită modificarea dispozițiilor de lege criticate, ceea ce nu intră în competența Curții Constituționale.

11. Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, notele scrise depuse la dosar de autoarea excepției de neconstituționalitate, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

12. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

13. Obiectul excepției de neconstituționalitate, astfel cum este menționat în încheierea de sesizare a Curții Constituționale, îl constituie prevederile art. 5 lit. c) din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 205 din 24 martie 2014, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora: „*În sensul prezentei legi, prin membru de familie se înțelege: [...] c) persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți sau dintre părinți și copii, în cazul în care conviețuiesc*”. Din analiza motivării excepției de neconstituționalitate rezultă că autoarea acesteia critică doar sintagma „*în cazul în care conviețuiesc*”, astfel încât Curtea constată că obiect al excepției de neconstituționalitate îl constituie această sintagmă din cuprinsul dispozițiilor art. 5 lit. c) din Legea nr. 217/2003.

14. În opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, prevederile de lege criticate contravin dispozițiilor din Constituție cuprinse în art. 1 alin. (3) privind statul de drept și art. 16 alin. (1) privind principiul egalității în fața legii.

15. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că scopul Legii nr. 217/2003, astfel cum este prevăzut la art. 1 alin. (1) din aceasta, îl reprezintă ocrotirea și sprijinirea familiei, dezvoltarea și consolidarea solidarității familiale, bazată pe prietenie, afecțiune și înțajutorare morală și materială a membrilor familiei, ceea ce constituie un obiectiv de interes național. Prevenirea și combaterea violenței în familie fac parte din politica integrată de ocrotire și sprijinire a familiei și reprezintă o importantă problemă de sănătate publică, iar, potrivit art. 1 alin. (3) din lege, statul român elaborează și implementează politici și programe destinate prevenirii și combaterii violenței în familie, precum și protecției victimelor violenței în familie. În vederea realizării acestui scop, Legea nr. 25/2012 privind modificarea și completarea Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 165 din 13 martie 2012, a introdus în Legea nr. 217/2003 cap. VII „*Ordinul de protecție*”, care, ulterior republicării Legii nr. 217/2003, a devenit cap. IV (art. 23—35). Rațiunea introducerii reglementării privind ordinul de protecție este, așa cum rezultă din Expunerea de motive la Legea nr. 25/2012, crearea unui instrument juridic civil eficient pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, similar cu cele utilizate în alte legislații din Uniunea Europeană, deoarece, în legislația din România, exista doar protecție penală împotriva violenței în familie și care se exercita în condiții foarte restrictive. Potrivit art. 3 din Legea nr. 217/2003, „*violența în familie*” reprezintă orice acțiune sau inacțiune intenționată (cu excepția acțiunilor de autoapărare ori de apărare), manifestată fizic sau verbal, săvârșită de către un membru de familie împotriva altui membru al aceleiași familii, care provoacă ori poate cauza un prejudiciu sau suferințe fizice, psihice, sexuale, emoționale ori psihologice, inclusiv amenințarea cu asemenea acte, constrângerea sau privarea arbitrară de libertate. Un ordin de protecție se poate emite dacă se comite un act de violență (care, potrivit art. 4 din lege, poate fi: violență verbală, violență psihologică, violență fizică, violență sexuală, violență economică, violență socială, violență spirituală), de natură să pună în pericol viața, integritatea sau libertatea victimei, de către un membru al familiei. Art. 5 din lege definește noțiunea de „*membru de familie*”, aceasta cuprinzând: a) ascendenții și descendenții, frații și surorile, copiii acestora, precum și persoanele devenite prin adopție, potrivit legii, astfel de rude; b) soțul/soția și/sau fostul soț/fosta soție; c) persoanele care au stabilit relații asemănătoare acelorora dintre soți sau dintre părinți și copii, în cazul în care conviețuiesc; d) tutorele sau altă persoană care exercită în fapt ori în drept drepturile față de persoana copilului; e) reprezentantul legal sau altă persoană care îngrijește persoana cu boală psihică, dizabilitate intelectuală ori handicap fizic, cu excepția celor care îndeplinesc aceste atribuții în exercitarea sarcinilor profesionale. Curtea observă astfel că legea română oferă protecție împotriva violenței în familie și persoanelor care au stabilit relații asemănătoare acelorora dintre soți sau dintre părinți și copii, cu condiția ca aceștia să conviețuiască.

16. Analizând jurisprudența instanțelor judecătorești, Curtea reține că practica acestora referitoare la interpretarea art. 5 lit. c) din Legea nr. 217/2003, în ceea ce privește condiția conviețuirii cerută persoanelor care au stabilit relații asemănătoare acelorora dintre soți sau dintre părinți și copii, este neunitară.

17. Majoritatea instanțelor judecătorești consideră că, pentru a se putea emite un ordin de protecție, alături de îndeplinirea celorlalte condiții prevăzute de lege, trebuie ca persoanele care au stabilit relații asemănătoare acelorora dintre soți sau dintre părinți și copii să conviețuiască la momentul depunerii cererii

de emitere a ordinului de protecție. Astfel, în cauza de față, Judecătoria Timișoara, prin Sentința civilă nr. 12.266 din 10 noiembrie 2015, a admis excepția inadmisibilității cererii de emitere a unui ordin de protecție formulată de reclamantă împotriva pârâtului, deoarece a considerat că în speță nu a fost îndeplinită condiția conviețuirii, părțile întrerupând conviețuirea în luna iulie 2015, cererea fiind formulată de reclamantă la data de 22 octombrie 2015. În același sens sunt, de exemplu, Sentința civilă nr. 969 din 11 noiembrie 2014, pronunțată de Judecătoria Mizil, Sentința civilă nr. 336 din 23 ianuarie 2014, pronunțată de Judecătoria Bistrița, sau Decizia civilă nr. 374/A din 22 martie 2016, pronunțată de Tribunalul Timiș — Secția I civilă.

18. Alte instanțe judecătorești consideră că, pentru a se putea emite un ordin de protecție, alături de îndeplinirea celorlalte condiții prevăzute de lege, trebuie ca persoanele care au stabilit relații asemănătoare acelorora dintre soți sau dintre părinți și copii să fi conviețuit, dar nu neapărat la momentul depunerii cererii de emitere a ordinului de protecție. Astfel, Tribunalul Prahova, prin Decizia civilă nr. 151 din 13 ianuarie 2015, a reținut că sintagma „*în cazul în care conviețuiesc*” nu trebuie interpretată în sensul că legiuitorul a instituit cerința ca victima să conviețuiască cu agresorul la data solicitării ordinului de protecție, o asemenea condiție fiind greu de îndeplinit în condițiile în care, între cele două părți, există relații tensionate, conflictuale care determină de cele mai multe ori victima să își părăsească locuința. Legiuitorul a stabilit în art. 5 lit. c) faptul că protecția conferită de lege se extinde și asupra celor care s-au aflat la un moment dat într-o relație de concubinaj, indiferent dacă la data solicitării ordinului de protecție mai conviețuiau sau nu, sintagma arătată în precedent fiind destinată să definească în mod clar categoria de persoane ce intră sub incidența art. 5 lit. c), respectiv a concubinilor. O altă interpretare ar fi de natură să excludă din sfera de protecție a legii o categorie importantă de persoane, deși relațiile pe care acestea le-au stabilit au natura unor relații de familie. Judecătoria Constanța, prin Sentința civilă nr. 13.940 din 9 iunie 2016, a reținut că, din art. 5 lit. c) din Legea nr. 217/2003 se desprind două condiții care trebuie îndeplinite cumulativ: între părți să se fi dezvoltat o relație asemănătoare celei de tipul părinte—copil și părțile conviețuiesc (nu neapărat și la data sesizării instanței).

19. În sfârșit, Judecătoria Sectorului 4 București, care a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 5 lit. c) din Legea nr. 217/2003, excepție ce formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 925D/2017, a aplicat direct, în temeiul art. 20 din Constituție, prevederile Convenției de la Istanbul, ratificată de România prin Legea nr. 30/2016, considerând că este îndeplinită condiția conviețuirii, deoarece art. 3 lit. b) din această Convenție prevede că „*violența domestică*” înseamnă toate acțiunile de violență fizică, sexuală, psihologică sau economică, care se produc în mediul familial sau domestic ori între foștii sau actualii soți sau parteneri, indiferent dacă agresorul împarte sau a împărțit același domiciliu cu victima.

20. Curtea constată că, întrucât scopul instituirii ordinului de protecție îl reprezintă protejarea dreptului la viață și la integritate fizică și psihică, sunt valabile considerentele de principiu reținute de Curtea Constituțională, în Decizia nr. 511 din 12 decembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 75 din 30 ianuarie 2014, prin care a stabilit că, potrivit formulărilor Curții Europene a Drepturilor Omului, dreptul la viață, statuat în art. 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, reprezintă „*regele drepturilor*”, un drept ce consacră una dintre valorile fundamentale ale statelor democratice care alcătuiesc Consiliul Europei, numărându-se

printre prevederile primordiale ale Convenției. Mai mult, Curtea de la Strasbourg acordă preeminență, în jurisprudența sa, articolului 2, având în vedere faptul că dreptul la viață se bucură de un statut special printre dispozițiile Convenției pe care aceasta le consideră primordiale. Prin urmare, Curtea Constituțională a reținut că dreptul la viață constituie un atribut inalienabil al persoanei și reprezintă valoarea supremă în ierarhia drepturilor omului, întrucât este un drept fără de care exercitarea celorlalte drepturi și libertăți garantate de Constituție și de instrumentele internaționale de protecție a drepturilor fundamentale ar fi iluzorie, fapt ce determină caracterul axiologic al acestui drept, care cuprinde atât un drept subiectiv, cât și o funcție obiectivă, aceea de principiu călăuzitor al activității statului, acesta din urmă având obligația de a proteja dreptul fundamental la viață al persoanei.

21. Având în vedere acestea, Curtea reține că cerința conviețuirii impusă de prevederile art. 5 lit. c) din Legea nr. 217/2003 persoanelor care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți sau dintre părinți și copii, pentru a se putea emite un ordin de protecție, este nerezonabilă, întrucât poate determina inadmisibilitatea cererii de emitere a ordinului de protecție, chiar dacă s-ar constata exercitarea unui act de violență, de natură să pună în pericol viața, integritatea fizică sau psihică sau libertatea victimei și chiar dacă aceasta ar demonstra în fața instanței că între părți s-au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți sau dintre părinți și copii. Astfel, această condiționare impusă de textul de lege criticat contravine însuși scopului pentru care a fost adoptată Legea nr. 25/2012, și anume crearea unui instrument juridic civil eficient pentru prevenirea și combaterea violenței în familie — ordinul de protecție, prin care instanța poate să dispună, cu caracter provizoriu, una ori mai multe dintre măsurile — obligații sau interdicții prevăzute la art. 23 din lege, în scopul protejării vieții, integrității fizice sau psihice ori libertății victimei.

22. Astfel, în cazul persoanelor care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți sau dintre părinți și copii, condiția conviețuirii, prevăzută de textul de lege criticat, aduce atingere dreptului la viață și dreptului la integritate fizică și psihică a persoanei a cărei viață, integritate fizică sau psihică ori libertate este pusă în pericol printr-un act de violență din partea unui membru al familiei, persoană care nu poate solicita instanței ca, în scopul înlăturării stării de pericol, să emită un ordin de protecție. Având în vedere acestea, Curtea constată că sintagma „în cazul în care conviețuiesc” din cuprinsul prevederilor art. 5 lit. c) din Legea nr. 217/2003 contravine dispozițiilor art. 22 din Constituție, privind dreptul la viață și la integritate fizică și psihică a persoanei.

23. În același sens este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care, prin Hotărârea din 9 iunie 2009 pronunțată în Cauza *Opuz împotriva Turciei*, a statuat că statele trebuie să ia măsuri preventive pentru ocrotirea dreptului la viață al cetățenilor (paragrafele 128—130) și că statele au obligația pozitivă de a stabili și a aplica eficient un sistem de pedepsire a tuturor formelor de violență domestică și de a oferi suficiente garanții pentru victime (paragraful 145). De asemenea, prin Hotărârea din 2 martie 2017, pronunțată în Cauza *Talpis împotriva Italiei*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că printre obligațiile pozitive care incumbă autorităților — în anumite cazuri, în virtutea art. 2 sau art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, iar, în alte cazuri, în virtutea art. 8 sau a art. 8 coroborat cu art. 3 din Convenție — se regăsește și obligația acestora de a adopta și a aplica un cadru juridic adaptat care să ofere protecție împotriva actelor de violență (paragraful 100). În speță, instanța de contencios al drepturilor omului a stabilit că, deși statul avea obligația pozitivă de a aplica preventiv măsuri de ordin practic

pentru protejarea individului a cărui viață este amenințată, prin neluarea unor măsuri prompte cu privire la plângerea depusă de reclamantă, autoritățile naționale au lipsit plângerea de orice efect, eșuând în respectarea obligației de a proteja dreptul la viață (paragrafele 123—125).

24. Totodată, Curtea constată că, în cazul persoanelor care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți sau dintre părinți și copii, impunerea conviețuirii victimei violenței cu agresorul, ca una din cerințele necesare pentru emiterea ordinului de protecție, contravine și dispozițiilor constituționale ale art. 26, în componentele referitoare la viața intimă și viața privată. Astfel, potrivit art. 26 alin. (1) din Constituție, autoritățile publice au obligația constituțională de a respecta și ocroti viața intimă, familială și privată a persoanei. Or, condiționarea, prin dispozițiile de lege criticate, a emiterii ordinului de protecție de conviețuirea victimei cu agresorul, indiferent de felul cum această condiție a fost interpretată de instanțele judecătorești, echivalează cu încălcarea obligației autorităților publice de a ocroti viața intimă și privată a cetățenilor. În același sens este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care, prin Hotărârea din 13 noiembrie 2010, pronunțată în Cauza *Hajduová împotriva Slovaciei*, paragraful 46, a reținut că noțiunea de „viață privată” include dreptul persoanei la integritate fizică și psihică și că statele membre au obligația de a proteja integritatea fizică și psihică a cetățenilor săi. Instanța de contencios al drepturilor omului a amintit că vulnerabilitatea particulară a victimelor violenței domestice și necesitatea implicării active a statelor în protejarea acestora au fost prevăzute printr-o serie de instrumente internaționale, care au fost enumerate în Hotărârea din 9 iunie 2009, pronunțată în Cauza *Opuz împotriva Turciei*, paragrafele 72—82.

25. Pentru toate aceste argumente, Curtea reține și încălcarea dispozițiilor art. 1 alin. (3) din Constituție, ca text de referință invocat de autoarea excepției de neconstituționalitate, deoarece această dispoziție constituțională privește valorile supreme ale statului de drept, fiind o reglementare de principiu care constituie cadrul pe care se grefează toate celelalte norme ale Legii fundamentale. (a se vedea în acest sens Decizia nr. 350 din 7 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial a României, Partea I, nr. 504 din 8 iulie 2015, paragraful 18).

26. În continuare, Curtea constată că prin Legea nr. 30/2016, publicată în Monitorul Oficial a României, Partea I, nr. 224 din 25 martie 2016, România a ratificat **Convenția din 11 mai 2011 a Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice**, adoptată la Istanbul. În preambulul acesteia se menționează că aceasta a fost adoptată „luând în considerare volumul în creștere al jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, care stabilește standarde importante în domeniul violenței împotriva femeilor, având în vedere Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (1966), Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (1966), Convenția Națiunilor Unite privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (CEDAW 1979) și protocolul său opțional (1999), precum și Recomandarea generală nr. 19 a Comitetului CEDAW privind violența împotriva femeilor, Convenția Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului (1989) și protocoalele sale opționale (2000) și Convenția Națiunilor Unite cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități (2006), având în vedere Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale (2002), reamintind principiile de bază ale legislației umanitare internaționale și, în special, Convenția de la Geneva (IV) referitoare la protecția persoanelor civile în timp de război (1949) și protocoalele adiționale I și II (1977) la aceasta, condamnând toate formele de violență împotriva femeilor și violența domestică. Scopurile Convenției sunt, potrivit art. 1,

acelea: „a) de a proteja femeile împotriva tuturor formelor de violență și de a preveni, de a urmări în justiție și de a elimina violența împotriva femeilor și violența domestică; b) de a contribui la eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor și de a promova egalitatea substanțială între femei și bărbați, inclusiv prin imputernicirea femeilor; c) de a proiecta un cadru cuprinzător, politici și măsuri pentru protecția și asistența tuturor victimelor violenței împotriva femeilor și a violenței domestice; d) de a promova cooperarea internațională în vederea eliminării violenței împotriva femeilor și violenței domestice; e) de furniza sprijin și asistență organizațiilor și agențiilor guvernamentale de aplicare a legii pentru a coopera în mod eficient în vederea adoptării unei abordări integrate pentru eliminarea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. 2. În vederea asigurării implementării efective a dispozițiilor sale de către părți, prezenta convenție stabilește un mecanism de monitorizare specific.” Potrivit art. 3 (Definiții) lit. b) din Convenție, „*violența domestică*” înseamnă toate acțiunile de violență fizică, sexuală, psihologică sau economică, care se produc în mediul familial sau domestic ori între foștii sau actualii soți sau parteneri, **indiferent dacă agresorul împarte sau a împărțit același domiciliu cu victima**, iar potrivit lit. e) „*victimă*” înseamnă orice persoană fizică care este supusă comportamentului specificat la punctele a) și b). În conformitate cu art. 18 — *Obligații generale* (care face parte din cap. IV Protecție și sprijin) „1. Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a proteja toate victimele de orice acte de violență ulterioare. 2. Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare, în conformitate cu legislația internă, pentru a asigura faptul că există mecanisme adecvate pentru a prevedea o cooperare eficientă între toate agențiile relevante ale statului, inclusiv sistemul judiciar, procurori, agențiile guvernamentale de aplicare a legii, autoritățile locale și regionale, precum și organizațiile neguvernamentale și alte organizații și entități relevante în domeniul protejării și sprijinirii victimelor și martorilor tuturor formelor de violență, acoperite de sfera de aplicare a prezentei convenții, inclusiv prin trimiterea

către servicii generale și specializate de sprijin, enunțate la articolele 20 și 22 ale prezentei convenții.”

27. Curtea reține că art. 20 alin. (2) din Constituție stabilește că, în caz de neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile. Astfel, această normă constituțională instituie prioritatea de aplicare a reglementărilor internaționale față de legile interne contrare. Or, Convenția din 11 mai 2011 a Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, ratificată de România prin Legea nr. 30/2016, reprezintă un veritabil tratat privind drepturile omului, iar art. 3 lit. b) din aceasta prevede că „*violența domestică*” înseamnă toate acțiunile de violență fizică, sexuală, psihologică sau economică, care se produc în mediul familial sau domestic ori între foștii sau actualii soți sau parteneri, „*indiferent dacă agresorul împarte sau a împărțit același domiciliu cu victima*”. Prin urmare, Curtea constată că cerința conviețuirii — impusă de prevederile art. 5 lit. c) din Legea nr. 217/2003 persoanelor care au stabilit relații asemănătoare celorla dintre soți sau dintre părinți și copii, pentru a se putea emite un ordin de protecție —, constituie o neconcordanță, în accepțiunea art. 20 alin. (2) din Constituție, între legea internă și un tratat privitor la drepturile fundamentale ale omului. Întrucât legea internă nu conține dispoziții mai favorabile, dispozițiile art. 20 alin. (2) din Constituție consacră prioritatea reglementării internaționale, în speță, a Convenției din 11 mai 2011 a Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, ratificată de România prin Legea nr. 30/2016.

28. În concluzie, sintagma „*în cazul în care conviețuiesc*” din cuprinsul prevederilor art. 5 lit. c) din Legea nr. 217/2003 încalcă dispozițiile constituționale ale art. 1 alin. (3) privind statul de drept, art. 22 privind dreptul la viață și la integritate fizică și psihică și ale art. 26 referitoare la viața intimă și privată.

29. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Lavinia-Florica Feșiu în Dosarul nr. 25.900/325/2015 al Tribunalului Timiș — Secția I civilă și constată că sintagma „*în cazul în care conviețuiesc*” din cuprinsul art. 5 lit. c) din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Tribunalului Timiș — Secția I civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 27 aprilie 2017.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. VALER DORNEANU

Magistrat-asistent,
Ioana Marilena Chiorean